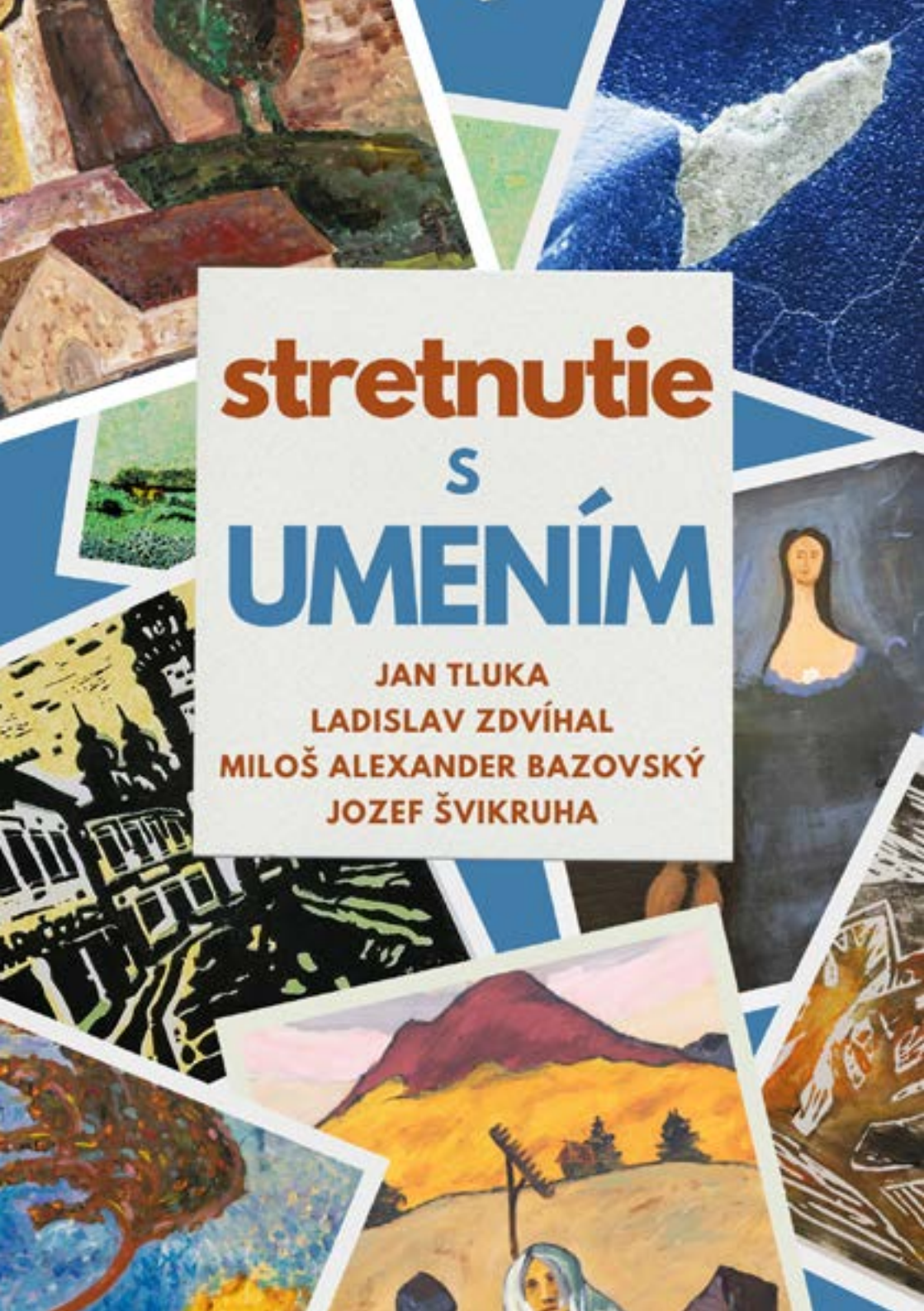

stretnutie s UMENÍM

JAN TLUKA
LADISLAV ZDVÍHAL
MILOŠ ALEXANDER BAZOVSKÝ
JOZEF ŠVIKRUHA

STRETNUTIE S UMENÍM

Záujemcovia o výtvarné a fotografické umenie sa mali možnosť zoznámiť prostredníctvom v poradí už tretieho Stretnutia s umením s dielami osobností trenčianskeho regiónu, ktoré svojou tvorbou prekročili a prekračujú jeho hranice.

Katalóg, ktorý vám prinášame, prezentuje tvorbu účastníkov štyroch tvorivých stretnutí, ktorých témami boli: Jan Tluka a poézia vo fotografii; Maliar a grafik Ladislav Zdvíhal, citlivý pozorovateľ a vyznávač krás prírody a krajiny; Miloš Alexander Bazovský a interpretácia fenoménu slovenskosti v jeho maliarskom diele; Metamorfózy hudby v diele Jozefa Švikruhu. Hlavný organizátor Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne a spoluorganizátori Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne a Základná umelecká škola K. Pádivého v Trenčíne pripravili podujatie v rámci projektu Návraty k tradíciám a osobnostiam. Lektormi prednášok a tvorivých dielní boli Ela Porubánová, Jozef Vydrnák, Jan Tluka a Jozef Švikruha.

Janka Masárová

JT

LZ

MAB

JŠ

• Metamorfózy hudby v diele Jozefa Švikruhu •

Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

Hlavný partner:
u. Fond na podporu umenia

STRETNUTIE S UMENÍM

Katalóg diel z podujatí Stretnutie s umením realizovaných v rámci projektu
Návraty k tradíciám a osobnostiam

Vydalo: **Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne**

Zostavila: **Janka Masárová**

Texty: **Ela Porubánová, Jan Tluka, Martin Šugár**

Fotodokumentácia a reprodukcie: **Jiří Skřipský, Lukáš Kubičina**

Grafická úprava: **Lukáš Kubičina**

Tlač: **Leoprint, s.r.o., Trenčín**

Náklad: **100 kusov**

Rok vydania: **2023**

JAN TLUKA

Poézia vo fotografii

V tvorbe Jana Tluku prevažuje subjektívne ladená výtvarná fotografia, skratka a detail z mestského prostredia. Nevšedným pohľadom na všedné veci, ovplyvneným poetikou surrealizmu, vytvára priestor pre hľadanie nových súvislostí a významov, objavuje skrytú obrazovú poéziu plnú metafor, symbolov a znakov. Programovo pracuje na rozsiahlejších otvorených cykloch, v ktorých stavia do popredia predovšetkým výtvarnú stránku fotografického obrazu, vizuálne blízkeho abstraktnému informelu.

Narodil sa 8. 11. 1953 v Prahe, od r. 1979 žije a pracuje v Trenčíne. Povolaniem inžinier elektrotechniky, fotografii sa sústavne venuje od r. 1970. Je členom tvorivej skupiny Méta a členom Združenia výtvarníkov pri Trenčianskom osvetovom stredisku. Svoje výtvarné fotografie vystavuje od polovice 80. rokov a samostatne realizoval viac ako 50 autorských výstavných projektov.

Hľadanie obrazu

Je to už takmer 60 rokov, čo sa snažím zachytiť objektívom fotoaparátu svet okolo seba. A kam až som došiel počas svojho fotografického putovania? Hlavné etapy tej dlhej cesty by sa dali pomenovať takto: od záznamu cez zobrazenie, interpretáciu a metaforu k obrazu... Chodím a stretávam obrazy. Celá moja tvorba je nádherné dobrodružstvo náhodných objavov. A poézia nájdenej obrazov? Tá je v neopakovateľnosti ich svedectva o okamihu tajomného zaiskrenia, ktoré zachytil objektív v jedinečnom priesečníku miesta, času, svetla a mojej prítomnosti...

Donekonečna možno takto objavovať podivuhodné znaky a znamenia! A stále pribúdajú okolo nás nové stopy, ozveny, odtlačky, nenápadní svedkovia zabudnutých príbehov. Víria tu tajomné signály, skryté posolstvá a výzvy. Snád prichádzajú z celkom iných svetov a časov, ale

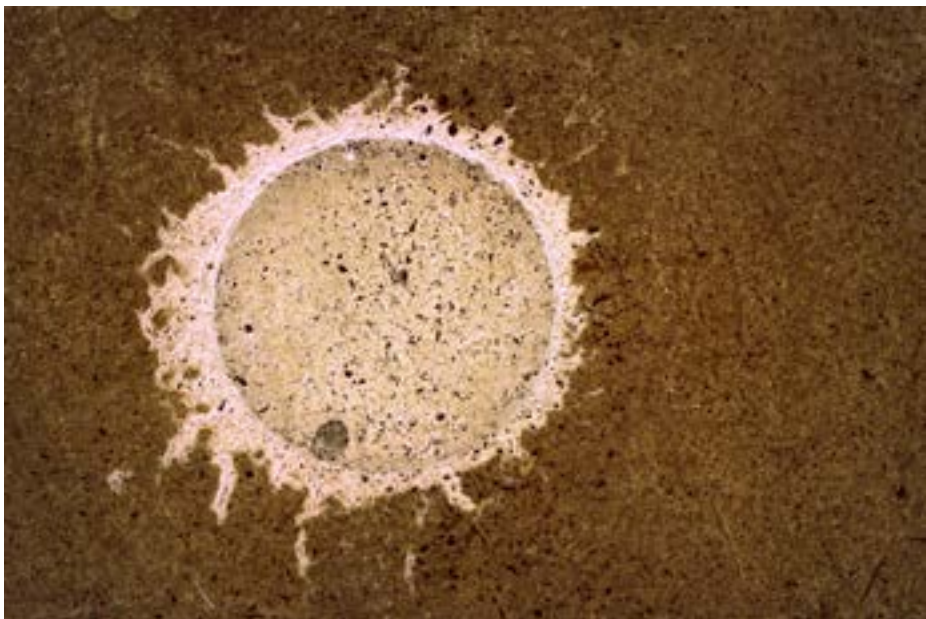
Peter **Prekop** •

Martina **Tluková** •

Jan **Tluka** •

Janka **Masárová** •

vypovedajú aj o nás, prinášajú odpovede na naše nevyslovené otázky...

Možno je to tlakom zrýchľujúceho sa tempa vo svete okolo nás, nadbytkom informácií, tak často zbytočných, lebo nehovoria nič o zmysle vecí, o nás samých... Možno preto sa utiekam k stále menším teritóriám, ktoré nastavujú zrkadlo mojim myšlienkam, pocitom, náladám...

Maľovať svetlom – snáď to nie je márna snaha, zachytiť aspoň zlomok lúča medzi temnotami. Čo môžem viac: nájsť obrázky zachrániť pred nebytím, obchádzanie premeniť na stretávanie... Nehľadáte v tých obrazoch zložitú symboliku – je to celkom obyčajný svet okolo nás. Stačí otvoriť oči a pozeráť sa, pozeráť sa a vnímať, vnímať a precítiť...

Výsledok tvorby účastníkov tvorivej dielne je pre mňa skutočne príjemný. Fotografie, ktoré vznikli, veľmi dobre naplnili jeho cieľ – inšpirovať sa, otvoriť oči pre hľadanie výtvarne pôsobivých obrazov v reálnom prostredí okolo nás. Tvorivo pracovať s vizuálne zaujímavými prvkami, ako sú línie a tvary, farebnosť motívu a/alebo hra svetla a tieňa. Predkladáme „úlovky“ z našej spoločnej vychádzky za hranice všednosti.

Jan **Tluka**

Juraj **Majerský** •

Robert Čudai •

Ján Mydlár •

Jan Tluka •

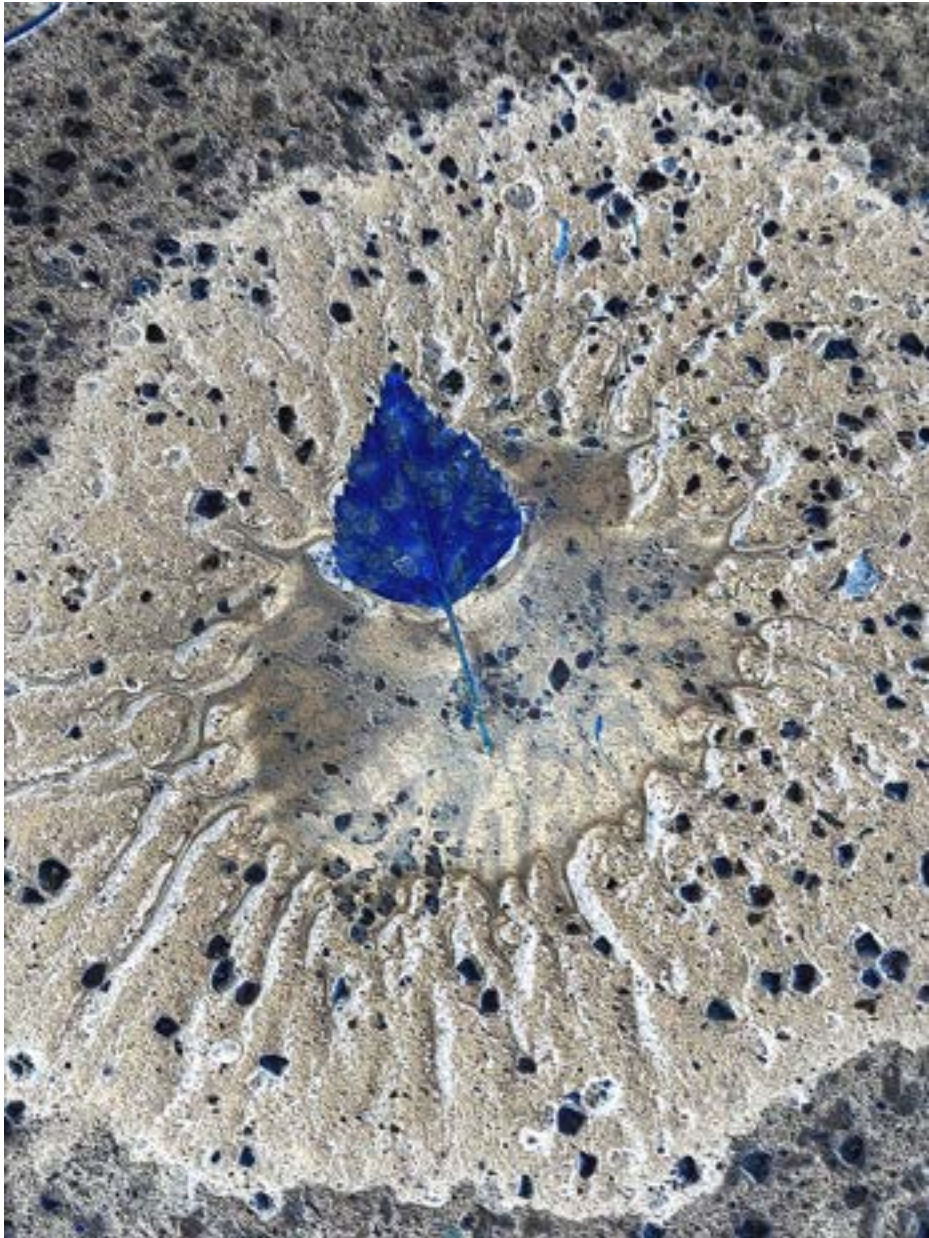
Tluka

Jiří Skřípský •

Petra Vasková •

Martina **Tluková** •

• Poézia vo fotografii •

LADISLAV ZDVÍHAL

Maliar a grafik Ladislav Zdvíhal, citlivý pozorovateľ a vyznávač krás prírody a krajiny

Ladislav Zdvíhal sa narodil v Trebišove v roku 1913. V roku 1923 sa s rodičmi presťahoval do Bratislavy, kde v rokoch 1927 – 1930 absolvoval Školu umeleckých remesiel v odbore aranžérstvo. Od roku 1941, kedy sa prisťahoval do Trenčína, sa stal vytrvalým aktualizátorom výtvarnej tradície v meste, a tiež vášnivým propagátorom športu. Spolu s trenčianskym fotografom Jánom Halašom sa aktívne venovali turistike a Ladislavovi Zdvíhalovi učarovalo aj vodáctvo. Maľovaním sa začal vážnejšie zaoberať pomerne neskoro, až v 50. rokoch, kedy sa mu dostalo prvého a podstatného usmernenia od trenčianskych maliarov Ľudovíta Bránskeho a najmä Ireny Slavinskej. Postupne sa rozvíjal aj jeho výtvarný talent. Zúčastňoval sa na samostatných aj kolektívnych výstavách a svojím spontánnym umeleckým prejavom prenikol do povedomia najmä trenčianskej kultúrnej verejnosti. V roku 1965 sa stal členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Ladislav Zdvíhal stál aj pri založení Galérie Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne. Počas jeho aktívneho výtvarného života mu GMAB pripravila tri samostatné výstavy – v rokoch 1983, 1988 a 1993. Zomrel vo veku 84 rokov 30. 3. 1997 v Trenčíne. V roku 2013 mu k nedeľnej storočnici pripravilo výstavu Trenčianske múzeum.

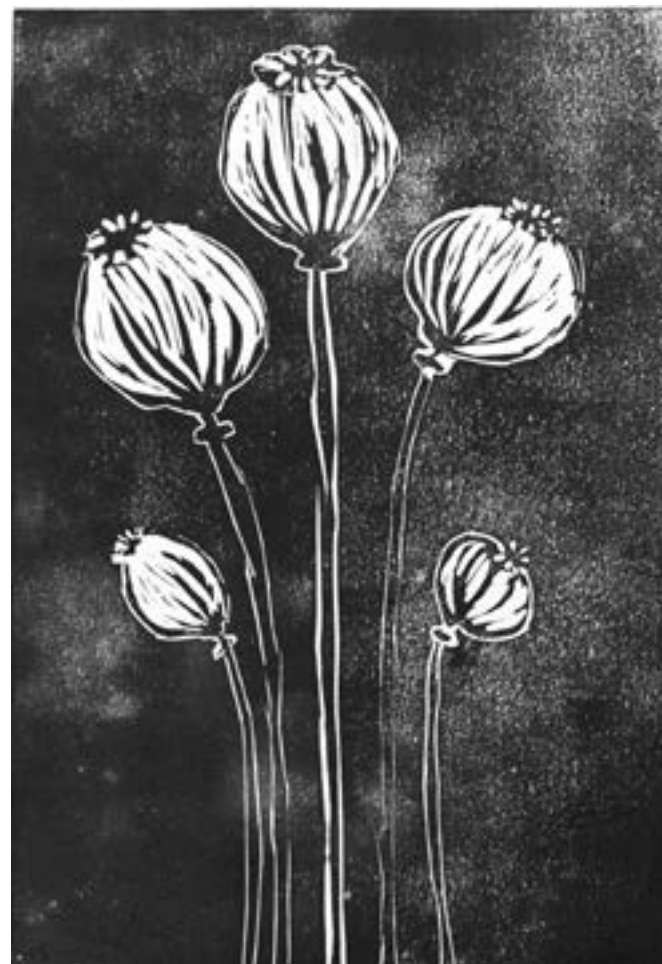
Maliarsky program Ladislava Zdvíhala vychádzal z princípov realistického výtvarného názoru. Favorizovanou témou sa mu stala krajinomalba. V jej ročných, ale i každodenných obdobiach, v atmosférických premenách nachádzal nové tvorivé impulzy a objavoval zaujímavé farebné akordy. Venoval sa maľbe, kresbe a grafike, predovšetkým v technike linorezu. Zaujímali ho dedinské usadlosti, ale aj mestské veduty či industriálne motívy krajiny v toku civilizačných premien. V roku 1979 realizoval veľký grafický cyklus s motívmi Trenčína pri príležitosti 1800. výročia rímskeho nápisu na trenčianskej hradnej skale.

Počas viac ako štvrtstoročia Zdvíhal realizoval v spolupráci s inými

autormi viac ako deväťdesiat monumentálno-dekoratívnych prác – kamenných mozaík na celom území Slovenska. Jedným z nich bol aj galandovec Andrej Barčík, s ktorým v rokoch 1969–70 realizoval veľkú kamennú mozaiku na budove Juniora na Hlinách VII. Ale spolupracoval aj s ďalšími známymi umelcami – Vincentom Hložníkom, Ferom Kráľom, či s Trenčanmi Ladislavom Moškom, Rudom Moškom i Svetozárom Abelom.

Prednáška o živote a diele Ladislava Zdvíhala sa uskutočnila k jeho nedeľnému 110. výročiu narodenia aj za prítomnosti jeho syna a vnučky, ktorí si zaspomínali na otca a starého otca a tieto spomienky vyrozprávali aj účastníkom prednášky.

Ela Porubánová

Daniela Rešetková •

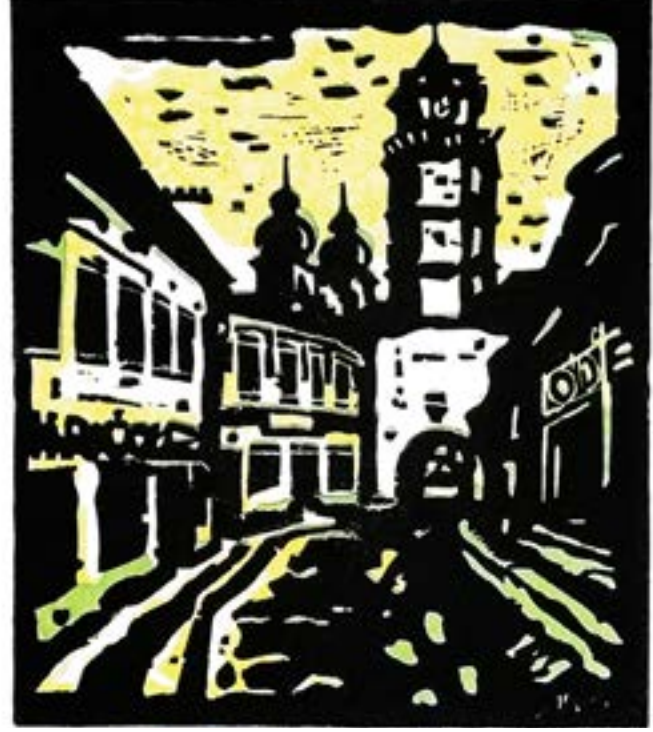

Ján **Balaj** •

Róbert **Čudai** •

Hana **Hajasová** •

Jaroslav **Svetlík** •

Peter **Prekop** •

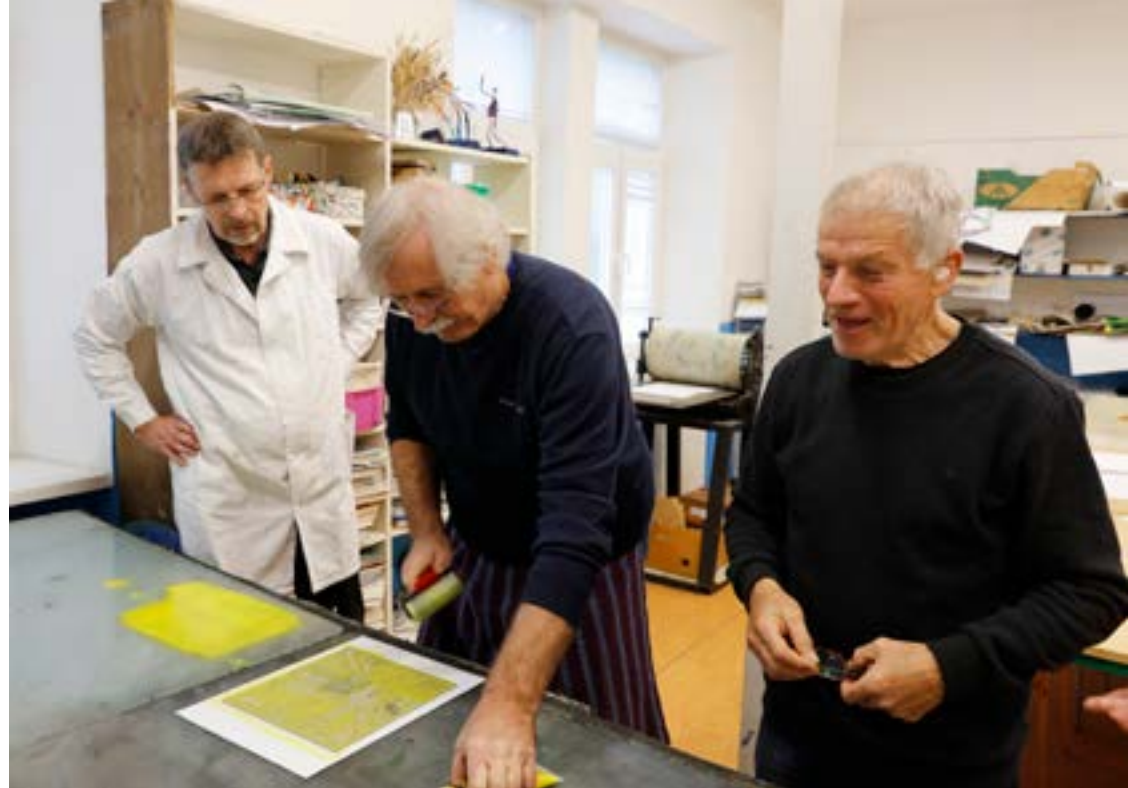
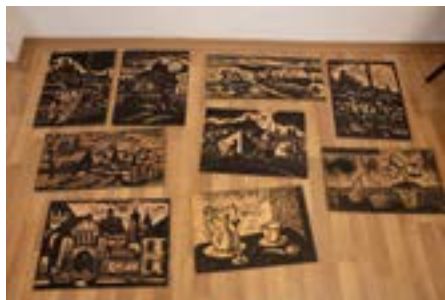
Katarína **Flossman** •

Edita **Škárová** •

Hana **Gallová** •

• **Maliar a grafik Ladislav Zdvíhal, citlivý pozorovateľ a vyznávač krás prírody a krajiny •**

MILOŠ ALEXANDER BAZOVSKÝ

Miloš Alexander Bazovský a interpretácia fenoménu slovenskosti v jeho maliarskom diele

Miloš Alexander Bazovský patrí k najvýznamnejším a najznámejším osobnostiam slovenského výtvarného umenia 20. storočia. Svojou tvorbou, obsahovo spätou so Slovenskom a výrazovo orientovanou na širšie európske kontexty, sa rozhodujúcou mierou podieľal na konštituovaní slovenskej výtvarnej moderny.

Narodil sa 11. januára v Turanoch nad Váhom (okres Martin) v rodine učiteľa, redaktora a prekladateľa Kolomana Bazovského. Mal troch súrodencov – Oľgu, Ivana a Vladimíra. Študoval v Budapešti, Prahe aj Viedni. Počiatky jeho maliarskej tvorby sú spojené so štúdiom na pražskej Akadémii výtvarných umení. Po ukončení štúdia sa vrátil do rodných Turian, aby sa neskôr presťahoval do neďalekého Martina (1931), odkiaľ spolu s Jankom Alexym a Zolom Palugyaom cestovali po Slovensku, zaujalo ho najmä okolie Detvy i Oravy, kde kreslil a maľoval vidiecku krajinu i dedinské prostredie. Bazovského kresba a maľba sa navzájom dopĺňali na princípe úspornej skratky a abstrahovania zobrazovaných tém. Zároveň podnikal študijné cesty do Paríža, Talianska i Chorvátska, kde čerpal nové zážitky, rozjasňoval svoju maliarsku paletu a intenzívne vnímal nové európske inšpirácie vo výtvarnom umení. V 60. rokoch 20. storočia sa aj situácia v umeleckej tvorbe na Slovensku začala od normalizačných tendencií vyvíjať k priaznivejším, moderným európskym trendom. Napokon, po zásadných výstavách Bazovského v roku 1961 v Bratislave a v Prahe, mu bol v tom istom roku udelený titul zaslúžilý umelec a v roku 1964 bol menovaný národným umelcom. V roku 1962 sa Bazovský spolu s manželkou presťahoval do Trenčína. V tom

Hana Hajasová •

čase vzhľadom na nedobrý zdravotný stav už nemaloval ani nekreslil.

Dielo umelca sa navždy uzatvorilo 15. decembra 1968. Pochovaný je v Trenčíne. V Galérii Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne je sústredený najrozsiahlejší autorov súbor, prezentovaný od roku 1979 v stálej expozícii.

V prostredí slovenskej krajiny a slovenského vidieka, v prostredí ne-smierne bohatom na vizuálne podnety, Bazovský neúnavne kreslil a maľoval krajinu, postupne sa odkláňal od realisticko-impresívnych postupov v prospech sumárnejšieho a abstrahovaného tvaru od optického povrchu javov, ku zovšeobecňujúcej definícii skutočnosti. V príkrom rozpore s nepriaznivou spoločenskou, politickou i kultúrnou klímou, ako aj ťaživou osobnou situáciou spojenou s existenčnými problémami, Bazovský obdivuhodne akceleroval a zhutňoval svoj výtvarný prejav, keď málom dokázal povedať tak veľa. Začiatkom 50. rokov sa umelcova tvorba vyhranila do najsugestívnejších podôb. A tak sú jeho záverečné – až surrealisticky vyznievajúce krajinárske, figurálne vízie a zátišia farebne, tvarovo i kompozične privedené do strhujúceho fortissima. Sú suverénnym zovšeobecnením Bazovského najpodstatnejších filozofických a etických reflexií o zmysle, protikladoch i neúprosných zákonitostiach ľudskej i prírodnej reality.

Štefan Majtán •

Peter Prekop •

Hana Gallová •

Jaroslav Svetlík •

Tibor **Scherhauser** •

Katarina **Flossman** •

Miroslav **Gregor** •

Róbert **Čudai** •

• Miloš Alexander Bazovský a interpretácia fenoménu slovenskosti v jeho maliarskom diele •

JOZEF ŠVIKRUHA

Metamorfózy hudby v diele Jozefa Švikruha

Výtvarník a výtvarný pedagóg Jozef Švikruha sa narodil 2. decembra 1943 v Trebichave pri Bánovciach nad Bebravou. Po maturite študoval v rokoch 1960 – 1964 v Pedagogickom inštitúte v Nitre v ateliéri maľby u doc. Ľudovíta Jelenáka. Po štúdiu celý profesijný život pôsobil pedagogicky v základných školách a 25 rokov v Základnej umeleckej škole v Trenčíne. Externe spolupracoval s Trenčianskym osvetovým strediskom v sekcii neprofesionálnej výtvarnej tvorby a detskej výtvarnej tvorby ako metodik a člen porôt. Je nositeľom štátneho vyznamenania Ministerstva školstva Slovenskej republiky – Veľkej medaily sv. Gorazda. Svoje diela prezentoval doma i v zahraničí – Českej republike, Taliansku, Poľsku, Srbsku a Slovinsku. Je členom Umeleckej besedy slovenskej. Žije a tvorí v Trenčíne.

Švikruha

„Trenčiansky maliar a výtvarný pedagóg Jozef Švikruha prešiel od žánru krajinomaľby, ktorý bol pre jeho tvorbu ikonický, aby vstúpil do sveta klasickej hudby. Inšpiráciu prezrádzajú názvy malieb – najznámejšie opusy európskych klasikov, napríklad P. I. Čajkovského, W. A. Mozarta, L. v. Beethovena, A. Vivaldiho a iných. Ich výber je výhradne subjektívny. Vizuálna interpretácia hudby sprevádza dejiny výtvarnej moderny od jej počiatkov a pretrváva aj v súčasnosti. To platí aj o najnovšej tvorbe výtvarníka, ktorý si prirodzene osvojil výrazové prostriedky orfického kubizmu. Číra esencia farby plynie na jeho plátnach podobne ako Čajkovského hudba éterom, no nejde o ilustráciu hudobného diela. Dominujúce vertikály či citácie detailov hudobných nástrojov síce určujú rytmus, základom je však farba, ktorou hudobne citiaci maliar premieňa tonalitu, dynamiku, melodiku raz na kontrastné, inokedy zas na komplementárne farebné kompozície. Sons voilés znejú v pozadí, pred očami oživa canzonetta... farebné spektrum vyústi do čistej bielej.“

Mgr. Martin Šugár, Ph.D.

Hana Gallová •

Peter **Prekop** •

Štefan **Majtán** •

Tibor Scherhauser •

Lydia Ivanová •

